

L'ocell de Walt Whitman

Durant aquests dies “covidians”, he llegit *Fulles d'herba* de Walt Whitman, en l'excel·lent traducció de Jaume C. Pons Alorda, publicada per la benemèrita Edicions de 1984, i que ja va per la vuitena edició. Cinc-cents seixanta-nou pàgines plenes d'exultant energia vital, de clams eufòrics, d'admiracions contínues, de l'ús reiteratiu de l'al·literació com a marca literària de la casa. Whitman vol descobrir al lector la bellesa de tot allò que l'envolta, i ens emplaça perquè fixem una mica d'atenció, i que descobrim que tot és admirable. S'estima el proïsme com a ell mateix, i a ell mateix se l'estima molt. Com s'estima les seues amants, i la força sexual amb què les empaïta, amador d'incalculable potencial genèsic. Whitman vessa per tots els porus, radiografia el seu país, els rius i les muntanyes, els animalons i els boscos, la mar i el cel. És un cant vibrant a la vida, pletòricament optimista, fins i tot quan descriu la guerra, i explica el seu temps com a infermer en l'hospital de campanya. És un recital al Nou Món, i per les seues planes ressona Thoreau i Emerson, fins i tot Dvorák.

Fa ja un bon grapat d'anys vaig llegir *Canto a mi mismo*, en la versió de León Felipe, en una edició de Losada (Buenos Aires). En el pròleg, Felipe posa aquest vers d'inici: “Aquel que camina una sola legua sin amor camina amortajado hacia su propio funeral”. Tanta passió amatorià sembla una mica exagerada, però com diu el poeta espanyol, “su nombre telúrico y adámico es Walt”. I és ben cert que la seua passió és arravatadora, i que, com un Nou Adam, no sols posa nom a totes les coses, sinó que alhora no amaga el seu pecat concupiscent. Quan

MARTÍ DOMÍNGUEZ
@MartíDominguezR

l'any 1855 es va publicar la primera edició, el *Christian Examiner* va qualificar el llibre d'“impietat libidinosa i audàcia fàl·lica”. Una immillorable publicitat perquè fora un èxit, i que va engrandir el jo del poeta d'una manera colossal.

I, tanmateix, en el poema *L'última vegada que a l'hort varen florir els lilàs*, Whitman es metamorfoseja en un ocell tímid, sempre amagat en els canyars dels aiguamolls, però que té un dels cants més clars i bells de Nord-amèrica. El seu nom científic és *Catharus guttatus*, i el popular anglès “hermit trusch”, i en català és conegut com griveta cua-roja. El naturalista John Burroughs li va parlar d'ell, com cantava sovint al capaltard, i com el seu cant era un himne al bell mig del canyar. És molt probable que Whitman no el sentira mai, però va confiar en l'amic naturalista i va infantar alguns dels seus versos més solemnes. En la traducció, Pons Alorda parla d'un tord, i tot i que, en efecte, es tracta d'un túrdid, en realitat és una espècie molt més especial que el tord comú: “A l'aiguamoll, per

racons recòndits/ Un ocell tímid refila un cant./ Solitari, el tord,/ L'eremita recollit dins d'ell mateix, i que evita els llocs poblats,/ Canta per a ell mateix un cant”. I més endavant continua Whitman amb la descripció: “Canta, canta ocell gris-marró,/ Canta des dels aiguamolls, des dels llocs recòndits, vessa el teu cant des de les mates,/ Il·limitat des de la penombra, des dels cedres i des dels pins./ Canta, germà estimat, refila el teu cant esvelt,/ el teu cant fort i humà, amb veu de dolor suprem.”

Whitman se sent com aquella griveta cua-roja, que defuig la multitud, que s'amaga del món, de colors esmortits, però que, tanmateix, quan refila en la nit fosca, corprèn a tothom. La seua veu, la força del seu vers, fan oblidar la seua lletjor... Aquell Cyrano tímid que ens sedueix des de les ombres amb la seua vèrbola insuperable. Ah, llegiu Whitman! Llegiu el poeta que refila des de la soledat, amb veu de dolor suprem. Amb aquesta traducció de Pons Alorda xalareu de valent i us redreçareu exultants.